

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 " — "
Negyedévre 2 " 50 "
Egy hónapra 1 " — "
Egyes szám ára 4 kr.

Felolvasó szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Hat hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többször
hirdetéseknél alku szerint jutányos aron vetetnek fel. Bélyeg-díj min
den külön beiktatásért 30 kr

Purifikáció.

Debreczen, apr. 29.

Ha igazuk van a vegetáriánusoknak, hogy az emberiség táplálkozási módjában kell keresnünk a mai társadalom erkölcsi betegségeink csiráját: ideje volna már nagyon a husevérső! leszokni.

Szerencse, hogy a vegetáriánusok komikus dogmája csak azt bizonyítja, hogy társadalmi bajaink ellen már sokan keresik az orvosságot és — a mi a fő — azt bizonyítja, hogy az orvoslásra valóban szükség van! . . .

Határozottan szükség van, azt mutatja a társadalmi élet minden tere.

Mihelyt az erkölcsi tekintélyek helyett az egyéni nagyságok kegyének elérése vette át a vezetést a társadalom mindenik osztályában, nem kellett nagy jósló tehetség a jelen eredmény megjósolásához.

Most már nehéz, nagyon nehéz a gyógyítás. Tüzes vasra, kiméletlenségre van szükség s még így sem lehet biztosan remélni a gyógyulást.

A magyar politikai élet mostani vezetőjétől nem lehet eltagadni némi jóakaratot ebben az irányban. Egyedül ő se sokat tehet, de különben is megköti a kezét egy, épen e betegségekből kihajtott rendszer, melynek uralma csak a kór terjedését fokozta s melylyel tel-

jesen szakítani Széll Kálmán sem képes.

Az új miniszterelnök alig kezdte meg a purifikációt, már is következtetni lehet arra a már rég köztudomású romlottságra, mely egy politikai rendszer szépen befejezett műve.

Egy miniszteri tanácsos, ki előtt az alárendeltek egész serege hajlongott, örült feleségét szegénységi bizonyítvánnyal, ingyen-alapítványból ápolattja!

Ime, egy eset — a sok ki nem derült közül.

Micsoda morál, micsoda rendszer, micsoda példa egy előkelő helyről, melynek elérését száz meg száz érdemes ember remélni sem meri! . . .

Micsoda örömet kelt egy ilyen eset a társadalom ellenségeinél, kik régen allítják, hogy ők csak apró gazemberek.

És a méltóságos ur esete nem egyedül áll. Gondoljunk csak vissza az utolsó évek hasonló eseteire. A különbség csak az, hogy a jelen eset hőst büntetés éri, míg elődjei szerencsésebbek voltak.

De nem kell a példáért olyan mesze menni.

Az új morál lovagjait közelebb is megleljük.

Körülöttünk számtalan példa mutatja, hogy a ma célja: haszon minden áron.

Ez a cél. Minden egyéb: eszköz. De leggyakrabban használt s leg-

népszerűbb eszköz a felsőbbek kegyét hajszólo politikai szereplés.

A politikai stréberség sehol sem öltött olyan nagy arányokat, mint nálunk.

Ez az egyéni boldogulás fejős tehené — a hatalom morzsáit leső ipor-lovagoknak huszonöt év óta!

Itt kell a purifikációt legelső sorban elkezdni. A politikai élet szorul a leg-sürgősebb orvoslásra, mert ez a tanyája a fertőző miazmánknak.

De ide erős kéz kell. Erős kéz, mely egyformán sújtja a kis és nagy strébereket.

Hatvanhét óta oda jutottunk, hogy most ez a legfőbb teendőnk!

Ha ezt a becsületes tisztítást sikerül Széll Kálmánnak keresztülvinni, mi leszünk az elsők, kik ezt az érdemét elismerjük,

Mert mi érezzük — itt vidéken — legjobban az immorális politikai stréberék uralmát.

Valósággal megbénítják a közélet jóra való szereplőinek akaraterejét. Klikké tömörülnek s ezek a klikkek a közélet minden terét monopolizálják,

Ezt a klikket kell összetörni, ezt pedig csak a vezető kicserélésével lehet elérni.

Ezt várjuk az új kormánytól. Mig ezt el nem érjük, nem bizunk a purifikáció őszinteségében!

—y.

A hétről.

Még mindig a béke jegyében tartunk, Béke künn és benn, ez még mindig a jelszó.

És hogy a béke mozgama milyen nagy arányokat kezd ölteni, azt a közös hadügyminiszter terve bizonyítja legjobban. A hadügyminiszter ur a világbéke érdekében nem kevesebbet akar, mint a hadseregnek a lehetőség legszélsőbb határáig való fejlesztését.

Ez mindenesetre fontos lépés volna a világbéke elérésére. Minél nagyobb a hadsereg természetesen annál erősebb tábon áll a béke. A hadseregnek pedig bizonyára a béke legfőbb célja.

Persze a hadsereg felemelésének kérdése szerencsésen fog megoldatni a delegációkban Jajgatunk, panaszkodunk, de mindent megszárazunk.

Ez a delegáció régi jelszava. Ambár lehet, hogy jövőre nem fog ez olyan könnyen menni, mert ott lesz a delegációban Ungvári Gábor is. Már a párt is megalakult. Kevesen vannak, de harcolni akarnak extra et inter muros. Bemennak a delegációba, de azért függetlenségek maradnak. Ez az eljárás veszedelmesen emlékeztet a magyar politikában nem valami tisztas emlékü, de sajnosan megszokott »elveik megtartása mellett« való bevonulásokra. Ezek voltak mindig a legvétekebb elvfelelések.

No de ne politizáljunk! A politikanak kezd már sok riválisa lenni. Fájdalom, kezdünk

vele kevesebbet foglalkozni. Sőt — horribile dictu — még a művészeti kérdések is kezdik érdekelni Magyarországon az embereket. Szegeden képziallítás volt s egy csomó magyar város szintén képcsarnok után vágyakozik.

Szerencse hogy Debreczenben még nem kell ilyesmi. Oh, Debreczen megőrzi a mult szép tradíciót! Művészet, minek az? Kinek kellenek képek? Van egy tucat fényképészünk, a kinek pedig nem elegendő a fénykép, ötven krajczárért nagyon csinos dolgokat szerezhet az utczai képárusítóktól.

Azutan nem elég Debreczenben a színház? A ki művészetre éhezik, jólakhat az bőségesen. Igaz, hogy alig két hét múlva az is bezárul egy pár naponra, de hát ki is fáradt már a közönség.

Apropos, színház! Olyanféle hírek száll-dostak e heten, hogy színházunk zseniális direktora remek módot talált ki a színház és a sajtó közt erősen megbomlott barát-ág visszaállítására. Hír szerint nem mást akar a derék direktor, mint Debreczen egyik omladozó nyomda-részvénytársulatát átvenni. A társulat két lapot ad ki s ez a két lap a színház igazgató ur tulajdona lenne.

Határozottan fényes ötlet! Debreczen két sajtó organuma mily melegen fogja majd támogatni a színészet érdekeit. Milyen remek kritikák fognak beszámolni a színészek előadásairól! . . . Sőt még az is megtörténhetik, hogy a lap munkatársai a színház tagjai-ból fognak kikerülni.

Lapunk mai száma 10 oldalra terjed.

A képviselőház ülése.

Az Apr. 27-iki ülés nagyfontosságú tárgy felett megkezdett vita napja volt. Az előző napi jkv felolvasatása és hitelesítése után Perczel D. elnök a kuriai bíráskodásról szóló tjavaslat tárgyalására hívta fel a Házat.

Szivák Imre volt az előadó az igazságügyi bizottság részéről, aki ismertetésében kijelentette, hogy a bizottság munkálataiban most csak azt tartotta szem előtt, hogy az 1896. évi javaslattal a februári egyezményt összeegyeztesse s feltüntesse azokat a módosításokat, amelyeket a miniszter javaslattal tett. És ezek után elfogadásra ajánlotta a parlamenti reformot magában hordó tjavaslatot a szerint, amint a bizottság szövegezte, a melynek életbelépte után nemcsak személyi, hanem elvi változások is fognak beállni a pártokban; mindenekfelett az egységes magyar nemzet akarata fog ezenül érvényesülni.

Molnár János neppárti képviselő kezdte meg a vitát, kedveskedve azon kijelentéssel, hogy előbb száraz, de azután élethebb és csipős lesz. (Derűltetés.) A csipésben azonnal részesítette Bánffy-t, hogy ti.: ez a neppárttal szemben nem tartotta kötelezőnek az igazmondást. A neppárt hozzájárult a kuriai bíráskodáshoz elvben, de a kanzel-paragrafust ellenzi. Azt a rendelkezést, hogy a polgári házasság ellen agitálni nem szabad s a mandátum, amely ily agitálás eredménye — megsemmisítendő: a neppárt nem fogadja el, mert az ellenkezik a kath. tanítással, a melynek programjának sarkalatos pontja a polg. házasság eltörlése; tehát a házasság ezen formája és nem a házasság mint jogi intézmény ellen agitál. A tjavaslatot, amint most van, nem hiszi, hogy a Ház bármely kath. papja elfogadhassa.

Kéri tehát, hogy ebbe a szakaszba több világosságot vigyenek be és mondják ki, hogy abba nincs befoglalva a polgári házasság elleni törvényes küzdelem. (Helyeslés a neppártton.)

Kiváltképpen az inkriminált Kanzel-paragrafust: céljában, eredetében, leszármazásában mutogatta a Haynau által való azon borzasztó alkalmazásáig, mely szerint az, Manszpart plébánost és több kath. papot kivégeztetett, mert a szószerzőkől kihirdették a függetlenségi nyilatkozatot. Most Haynaut a

kis reform a Csokonai-körnek sem ártana. — Megvagyunk róla győződve, hogy a kör buzgó, illustris vezetői sem fognak elzárkózni egy kis — secessiótól!

A tavaszi nagyvásár elég mozgalmas képet kölcsönzött Debreczennek.

De még sem a régi volt! A fonatos-sátrak voltak csak a régié, bár azok is megfogtakozának. De a sátrak alatt mégis csak volt egy kis vig élet. Itt „üdültek” estenként az áprilisi kánikulától eltikkadtak. Mert van ugyan nekünk nagyerdők is, de — fel kellene fedezni!

Prielle Kornélia nem tarthatta meg bucsu fellépését. Hirtelen beteg lett. Pedig páratlan óvációt várta. Mert akármin is vadoljuk olykor a mi közönségünket, néha néha lelkesedni is tud... Vágyva várjuk a nagy művész nő felgyógyulását. Egy kis igazi művelőzet mi ránk is fér. Ilyenben pedig — az elválás előtt ne essék rosszul — nem nagyon örjén részesítették bennünket a mi színészeink...

Ha már politikával kezdjük a hét krónikáját, vegezzük be politikával. A politikában egy közgazdasági művelő dominál jelenleg: rostálnak. A rostán meglehetősen nyílások lehetnek, mert Lukács miniszter is kihullott. Jobb később, mint soha! A főispánok is rostában vannak. Ha a konkoly kihullására számíthatunk, akkor sok helyen lesz öröm. Vajjon jut-e nekünk rész az örömből? Isten ugye reánk férne!..

Dyb.

Kossuth párt követi azzal, hogy a kanzel-paragrafust törvénybe iktatni kívánja (Derűltetés a szélsőbalon.) Kérdezte, mi az a választás eredményének befolyásolását célzó nyilatkozat? — Ebből mindent lehet ki-magyarázni.

A kath. egyház nem engedheti meg, hogy az államnak joga legyen megállapítani: a szószékről mit szabad — vagy mit nem szabad mondani. (Ugy van! a neppártton.) A mikor az állam érdeke úgy kívánja, szabad a szószékről politizálni. A szocializmus ellen prédikálás, nem politizálás? Pedig erre a papokat felszólították. A vallás kegysezeit a választások alkalmával nem profanizálják. Az inkriminált szakaszokat a püspökök és papok megfélemlíté-e czéljából vitték be a törvényjavaslatba. A kath. papság már sok ellen küzdött; ez a kanzel-paragrafus csak nevelni fogja harci kedvét... Kitart mellette a föld népe. (Eljenzes és taps a neppártton.)

Mohay Sándor, nem mint Molnár a javaslatnak csak egyik szakaszára, hanem egészére terjeszkedik ki és ezt, a mely a választás tisztaságát igyekszik megóvni az illetéktelen befolyásoktól elfogadja. Tagadja azt, mintha a kanzel-paragrafnak a kath. egyház elleni tendenciája volna. (Helyeslés a jobb-oldalon.)

Ö. percznyi szünet után

Madarász József, habár jól tudja, hogy a javaslatból törvénynek kell lenni: mégis azt, általánosságban, nem fogadja el, két oknál fogva: mert az olyan esetek, a melyekben a Ház nyilvánosan igazolta képviselőit, a jog, igazság, törvénynek és méltányosságnak mindig megfeleltek, tehát a képviselőház fenségi joga azt követeli, hogy e jogot maga gyakorolja és mert a törvényjavaslatban bizonyos költségek törvényesítették, tehát a választói jog megfizettetik, pedig a ki jogot nyer, az teljesítse azt a jogot megfizetés nélkül, ha pedig nem teljesíti, érdemtelen reá. A polgári jog megfizetésének törvényesítése, az erkölcs-telenség legnagyobb veszedelmét tárja fel. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Veszter Imre nagy derűtséget okozó közbeszólások közt a mellett argumentált, hogy a választásokra vonatkozó bíráskodást ne a kuriára, hanem a közigazgatási bíróságra bizzák. De mindennek dacára is a törv. javaslatot elfogadta.

Városy Gyula előbb a Veszter beszédere reflektált, majd pedig kijelentette, hogy Molnár Jánosnak a kanzel-paragrafusra vonatkozó fejtegetését magáévá teszi. A szószéket azonban nem tartja arra valóknak, hogy ott a napi politikával foglalkozzanak és nem hiszi, hogy akadna kath.ikus pap, a ki a kegyserek megadásánál másként járna el, mint a hogy az egyház törvényei megkövetelik. A kuriai bíráskodás csak a választások hibájának kisebbik részén segít. Ki kell terjesztetni a választói jogot, a szavazást községenként és titkosan kell végezni. A javaslatot általánosságban elfogadta, de kijelentette, hogy a részleteknél ellenkezni fog.

Az idő előre haladt, a vitát tehát elhalasztották s Horánszky Nándor lépett az előadói székre, s benyújtotta a házszabályok revíziójára vonatkozó jelentését, A napirendre tüzésről külön határoz a Ház

Horánszkyt zajosan megéljenzeték.

Végezetül Perczel elnök főhívta a mentelmi bizottság tagjait, hogy végre jelenjenek már meg a bizottság ülésén.

A következő ülés napirendje megállapítása után az ülés fél kettőre oszlott el.

Az a nagy érdeklődés, melyet a kuriai bíráskodás feltételez — nem hatja át a tisztelt Házat.

Perczel Dezső elnök tegnap — apr. 28. — üresség miatt még fél 11 órakor is alig nyithatta meg az ülést, vagy legalább nem minden aggodalom nélkül arra való tekintetből, hogy lesznek-e a képviselők jelen, határozatképes számban.

Elnök: a jegyzőkönyv hitelesítése után a min. elnök átiratát mutatta be, mely a király köszönetét tartalmazza, az Ernő fgg. halála felett a Ház által kifejezett részvétért.

Bemutatta még Szabolcs megye közönsége feliratát, melyben a Besenyei-szobor máj. 9-én d. e. 11 órakor Nyiregyházán tartandó leleplezésiünnepélyére, meghívja a képviselőház tagjait. — A résztvenni akarók a háznagyi hivatalban jelentkezhetnek.

Következett a napirend szerint: a kuriai bíráskodás.

Kálmán Karoly neppárti szólott hozzá, partja antiliberális és túlzó klerikalis szellemében. Hogy milyen volt e beszéd és miért kelthetett a képviselőkben folytonos derűtséget és mivel vonhatta az elnököt arra, hogy szónokot figyelmeztesse, hallatott kifejezéseitől tartózkodásra; azt megmutatja beszédének elkezdése: «A liberalizmus bűn az Isten, a király, a haza ellen.» Ennek a bizonyítására es a kanzel-paragrafús a r n o k-p a r a g r a f minőségének megmutogatására gyalázólag felhordott aztán mindent, a mi egy vehemens neppárti szónokot leplezetlenül bemutathat. Az a meggyőződése, hogy titkos szavazás útján a Ház elvetné azt a paragrafust; de ha kereztül erőszakolják — megfenyegeti a Házat: a neppárt tovább fog küzdeni ellene s a revízió jelszavai közé veszi be.

Az elnök, miután már senki se volt szóra feljegyezve: a vitát bezárta s öt percznyi szünetet adott.

Szünet után

Plósz S. igazságügyi miniszter szólt, vonatkozással a hallott beszédekre, különösen Molnár Jánoséra, biztosítva az egyház jogait feltőkét arról, hogy az egyházat megillető jogokból semmit el nem vesznek; de határozottan kijelentette azt is, hogy az állam tekintelyét és hatályát biztosító jogokból sem engednek semmit. Kérte a javaslat elfogadását. (Helyeslés a jobb-oldalon.)

A javaslatot általánosságban majdnem egyértelműen fogadták el. A kik el nem fogadták, könnyen megszámlálhatók és meg is nevezhetők. A függetlenségi pártból nem fogadták el: Madarász J. és Kende Béla; a neppártból: Pader Rezső, Rakovszky István, Juriss Mihály.

Ezután rátértek a részletes tárgyalásra.

A 3-dik szakasznál Rakovszky I. azt indítványozta, hogy a szakasz tárgyalását függeszték föl a 170-ik szakasz tárgyalásáig.

Az elnök a kérdést szavazásra teszi föl.

Plósz miniszternek az ellen nincs kifogása, ha a 3. szakasz 9-ik pontját halasztják el a 170. szakasz tárgyalásáig. Rakovszky elfogadja e módosítást.

Asbóth János a szakaszhoz kívánt szólni, ezuttal nem veszi igénybe a szólás jogát.

Az elnök: Csak a 9-ik pontot helyezzük át.

Szilágyi D. kifogásolja azt, hogy bár az elnök a kérdést föl sem tette, már elfogadottnak veszik a dolgot.

Elnök: De föltettem.

Szilágyi: Bocsánat, föltette Rakovszky indítványát, de az igazságügym. módosítással élt, melyhez Rakovszky is hozzájárult és ezt az elnök nem tette föl szavazásra, a Ház még nem döntött.

Elnök szavazásra teszi föl a kérdést. A Ház hozzájárul a halasztáshoz.

A szakasz 11-ik pontjánál az előadó ajánlotta elfogadásra az alineát, de szerinte a csendőri fedezetet és a csendőrségi védelmet pontosan el kell választani, nehogy már semmiségi ok legyen, ha a csendőrség oltalmazza a választók szabadságát.

Györy Elek a megkülönböztetésben zavart és veszedelmet, visszaélésekre való ajót lát.

Ugron G. mindenben hozzájárul Györy szavaihoz.

Horánszky N.: Lehet eset, hogy a csendőrséget azért alkalmazzák, hogy a választót megvédelmezze jogaiban. Ezért nem lehet a csendőrség alkalmazását minden körülmények közt semmitő oknak tekinteni s azt hiszi, ez intenciója az előadó fölszólalásának is. A tjavaslat ennek megítélését különben a bíróságra bizza és ebben meg lehet nyugodni.

Széll Kálmán: E szakasz világos

értelme az, hogy a csendőrt, rendőrt, vagy katonát nem szabad igénybe venni a célból, hogy valamely választót jogában megakadályozzon.

A kuria a bizonyító eljárásban tudni fogja, hogy mi ennek az értelme és ezért ő semmiféle módosítást nem tart szükségesnek, de felvilágosítást nem tart szükségesnek, — felvilágosításul kijelenti, hogy a katonát, csendőrt vagy rendőrt semmi más célra, csak a rend fentartására lehet igénybe venni. (Általános helyeslés.)

A szakaszt ezután elfogadták. Polczner Jenő a 7. 8 és 9-ik szakasz kihagyását kéri, mert az ugynevezett alkotmányos költségek, a melyeket a szakaszok megengednek, a szennyes üzelmek takarója, a nép erkölcsének megrontója. E szakaszok elfogadása után nem lesz egészen tiszta kerület, mert a pénzosztást törvényesítik.

A mai ülés napirendjét, amely a kuriai biráskodás részletes tárgyalása, megállapítván, elnök az ülést 2 órakor eloszlatta.

BELFÖLD.

A képviselőház közoktatásügyi bizottsága S á g h y Gyula helyettes elnöklésével tegnap délután 4 órakor ülést tartott, melyen a kormány részéről W l a s s i c s miniszter és Z s i l i n s z k y államtitkár volt jelen. A bizottság tárgyalás alá vette az állami elemi népiskolák megfelelő elhelyezésével felmerülő kiadások fedezéséről szóló törvényjavaslatot, melyet M o l n á r Antal előadó a javaslat rendelkezésének és céljának részletes ismertetése után elfogadásra ajánlott. W l a s s i c s miniszternek az építkezések körül követendő eljárása s az építkezések ellenőrzésére vonatkozó felvilágosításai és P i l d n e r bizottsági tag felszólalása után a törvényjavaslat általánosságban s a 2-ik § szerkezeti módosításával részleteiben is elfogadtatták. Ezzel az ülés véget ért.

A képviselőház pénzügyi bizottsága F a l k Miksa elnöklete alatt tegnap d. u. 5 órakor tartott ülésében tárgyalás alá vette az állami elemi népiskolák megfelelő elhelyezésével felmerülő kiadások fedezéséről szóló törvényjavaslatot, a melyet N e m é n y i Ambrus előadó ismertetett s elfogadásra ajánlott. M o l n á r Antal, a közoktatásügyi bizottság előadója bejelentette, hogy a bizottság már letárgyalta s elfogadta a törvényjavaslatot. J u s t h Gyula egyetert a törvényjavaslat intenczióival s miután a népoktatás céljaira szükséges összegeket nemcsak ő, de a párt is, melyhez tartozik, mindig készségesen meg szokta szavazni, örömmel járul hozzá a javaslatához is, sőt kívánatosnak tartaná, hogy a jelenleg bérházakban levő állami iskolák számára ie külön épületek emeltessenek. — W l a s s i c s miniszter felvilágosításai és P u l s z k y Ágost és M a t l e k o v i c s felszólalásai után a bizottság általánosságban és a közoktatási bizottság szövegezése szerint részleteiben is elfogadta a törvényjavaslatot.

Ezzel az ülés véget ért.

A mentelmi bizottság. A képviselőház elnöke, mint tudva van, a ház nyílt ülésében felhívta a mentelmi bizottság tagjait, hogy a bizottsághoz utasított huszonkét mentelmi ügy elintézése céljából tegnap délután ülésre gyűljenek össze. A kitűzött időben, d. u. 5 órakor azonban csak nyolcz bizottsági tag volt együtt, a kik úgy értelmezték, a házszabályokat, hogy nincsenek határozatképes számmal jelen, minthogy a bizottság elnöke már régebben lemondván, ezuttal nem élnek helyettesítés, hanem új elnökválasztása szükséges ahoz, hogy ülést tarthassanak, elnökválasztás pedig csak a tagok kétharmadán a k jelenlétében történhetik. — Ennek folytán az ülés ezuttal sem volt megtartható.

A vidéki hírlapírók tisztelgése Hegedűs Sándor miniszternél. A vidéki hírlapírók országos szövetségének hét tagból álló küldöttsége tisztelgett Apr. 27 délután 4 órakor H e g e d ű s Sándor kereskedelmi miniszternél, hogy kineveztetése alkalmából üdvözöljék. A küldöttség tagjai voltak: K u l i-

n y i Zsigmond (Szeged). B a r á t Ármin (Temesvár), Szavay Gyula (Győr) Tiszti Lajos (Arad) Kucsó István (Kolozsvár) Dr. Bremer Lajos (N.-Becskerek) és Palócz László (Szeged) A miniszter igen szívélyesen fogadta a megjelenteket, kijelentvén, hogy mindenkor örömeire szolgál, ha figyelemmel lehet érdekeik iránt. A küldöttség ez alkalomból meghívta a minisztert a vidéki hírlapírók országos szövetségének Fumeban május hó 21-én tartandó kongresszusára, mit a miniszter szívesen fogadott, s megígérte, hogy a kongresszus sikerét, mennyire töle telik, támogatásával lehetőleg elő fogja mozdítani.

Az Erzsébet - királyné - szobor. Az Erzsébet-királyné-szoborra gyűjtött adományok közül mintegy 564.000 frt folyt be az állampénztárba. Azonkívül körül-belül még 80.000 frt van bejelentve, a mely összeg nagyrészt be van ugyan már fizetve, de csak a gyűjtések befejezte után fog beszolgáltatni az állampénztárba. E szerint tehát körül-belül 650.000 frtra rug az az összeg, a melyre a gyűjtés végeredményeképpen számítani lehet.

KÜLFÖLD

Bukarest, ápril 27. Beavatott politikai körökben egész határozottan állítják, hogy az új kamarai választások még május hó vége előtt fognak végbemenni. A kamarákat legközelebb az új ülésszakra egybehívják.

Számoa. Ez ügyben W a s h i n g t o n b ó l apr. 28-áról következőleg értesítenek bennünket: Minthogy K a u t z tengernagynak egy magánlevele, a melyet Cincinában lakó unokanővérének írt s a melyben nem nagyon barátságosan nyilatkozott a számoai nem-tokról, nyilvánosságra került, távirati uton figyelmeztették K a u t z tengernagyot, hogy levelezésében óvatosabb legyen úgy a tartalom tekintetében, mint a tekintetben, hogy levelei ne kerüljenek a nyilvánosságra.

L o n d o n b ó l pedig ugyancsak apr. 28-án következő ápiai jelentést közölnek e hó 18-iki kelettel: A M a t a a f a -párttól megszökött emberek azt mondják, hogy a németek már decemberben küldték a partvidékre töltényeket rizs- és cukorládákban. K a u t z tengernagy e hó 18-án egy vaklövést tetetett egy német schooner fölött, mert elhagyta a kikötőt, anélkül, hogy előzetesen bejelentette volna. T a n u hivi 18-án Apia közelében megtámadták az ellenséget. M a t a a f a emberei közül három elesett és többen megsebesültek. T a n u emberei közül csak egy esett el. Április 12-én a faliffai francia misszió-állomásról megtámadták a G a u n t hadnagy mellé rendelt benszü-ötteket, a kik közül egy megsebesült. M a t a a f a emberei elűztek és barom halottat hagytak a csatateren. Április 13-án T a n u katonáinak harczvonala egészen a vallelei ültetvényen lévő csataterig terjedt ki. — M a t a a f a megtámadta őket és heves ütközetre került a dolog, a melybe G a u n t hadnagy emberei is belekeveredtek. M a t a a f a -nak elesett négy embere a négerkezébe került. T a n u emberei közül egy esett el, a kinek levágták a fejét, egy pedig megsebesült. A Mataafa-párt néhány jól megerősített helyen kitűzte a német lobogót. 2000 asszony s gyermek a londoni misszió-társaság Molna állomására menekült. Mataafa hivi fegyvereket, töltényeket s más készletet szedtek el a kereskedőktől. A kereskedők a városba menekültek. A kereskedés mindenütt pang. Nagy szükség van erős szárazföldi csapatra. Egy B ü l o w nevű volt német katonatiszt kardokkal, fegyverekkel és töltényekkel 13 naszádon, a melyeken 400 fölkel volt, Sevaicba ment. A F a l k e német cirkálóhajó azután titkos misszióval elhagyta a kikötőt, mialatt K a u t z tengernagy Pagopagóban köszönet vétetett fel, A t o n r a n g a c parancsnoka levélben sürgősen fölszóltotta a német konzult, hogy fogja el B ü l o v o t. Másnap a F a l k e B ü l o v -val visszatért. Az annexió terve egyre nagyobb rokonszenvvel találkozik. Te-
kintélyes angolok és amerikaiak azt mondják,

hogy jobb, ha Németország anektálja a szigetet, mint ha a három hatalmasság ellenőrzésének rendelik alá. A »P o r p o i s e« még egyre utba van az előfordult büntettek megtorlása végett. M a t a a f a -nak hat embere rálőtt egy kereskedőre, a ki a »P o r p o i s e« födelzetére menekült. Április 17-én Valima mellett ismét ütközet volt, a melyet nagy elkeseredéssel vívtak. M a t a a f a emberei jól megerősített hadállásban voltak, a melyre a hajók sikertelenül lövöldöztek. — A felkelők minden lövésre gunyos kiáltással teleltek. Heves ütközet után Tanu emberei megfutamodtak. G a u n t hadnagy visszakergette és revolverrel fenyegette őket, de néhány újabb sikertelen támadás után végkép visszavonultak, négy halottat és 18 sebesültet hagyva a csatateren. M a t a a f a vesztesége valószínűleg csekély. G a u n t hadnagy kézrekerített egy német lobogót, a mely az ellenség sánczaira volt kitűzve.

Táviratok

Ciklon.

New-York, apr. 28. Kirksville városban Missouri államban tegnap este ciklon pusztított, a mely a város keleti részében negyedmértföldi területen óriási pusztulást okozott. Hir szerint 400 ház rombadőlt. A vihar után mély sötétség támadt és erősen esett. A város több pontján tűz ütött ki, a mi lehetetlenné tette az áldozatok megkeresését. Az áldozatok közül valószínűleg sokan oda égtek. Két óra alatt 25 holttestet ásák ki a romok alól. Azt hiszik, hogy körülbelül 60 személy pusztult el és vagy ezer sebesült meg. A ciklon a Kirksville-től északnyugat felé 40 mértföldnyire lévő Nowton városban is pusztított, a hol állítólag 15 ember veszett oda.

Egy gyár lángokban.

Kovácsna, ápril. 29. Erdélyi erdőiparri társaság gyulafalvi fűrésztelepének commandói gőzfűrésze, G r ü d e l testvérek tulajdona Magyarország legnagyobb gőzfűrészgyára lángokban áll.

Színház.

Kék asszony.

Varney operettje került csütörtökön színre Leopold Franciska betegsége miatt. Az előadás egészben véve jó volt, dicsérendő kivételképen a rendezés ellen sincs semmi kifogásunk. De la Hougette bárónét Kallay L. játszotta a régiékhöz hasonló sikerrel. A »Babonás félelem tanyája« kezdetű betét kerin-
gőt megismételtette a zajosan tapsoló közönség.

Teréz szerepét ismét Serfőzy Zseni játszotta szép sikerrel. Sikeres estéje volt Környei Bélának, az új baritonistának. Csak most volt alkalma teljesen bemutatkozni s örömmel konstatáljuk, hogy ez szépen sikerült. Ha játeka itt-ott hagy is fennkivanni valókat, annál precízebb éneke, melylyel tegnap uralta a színházat. Pompás hangja tisztán cseng, iskolája kitűnő.

Hisszük, hogy a téli saison operett, főleg opera estéin sokszor fog bennünket gyönyörködtetni. A többi szereplők buzgalommal teljesítették föladataikat.

(*)

»A kis alamuzsi.«

»A kis alamuzsi« tegnapi előadása azt bizonyította, hogy a »zini evad erősen haladoklik s mar csak vendégszereplésekkel lehet életre kelteni. Üresség tángott a nézőtérén, szinte rosszul esett szélylyel nézni. De ez a szereplőket kevésbé alteralta. K a l l a y szépen énekelt és játszott, szerpentin táncza kitűnő volt, de Serfőzy Zseni sem engedett neki a vicome kedves szerepében; szerelmi kettősöket valódi műélvezet volt hallgatni. R u b o s mint Tom, S z i k l a i mint Mac-Donald pompás humorral játszottak, a többi

szereplők is elég jók voltak, a karok szabatosan működtek. De az előadás tempója különösen az utolsó felvonásban kissé vontatott volt, a mint ez egyidő óta általában észlelhető. A darab vaskos pikantériáit a szereplők némelyike ugyancsak igyekezett érvényesíteni, e tekintetben a legjobb siker a Sziklai működését koronázza. Hogy is dalolják csak valamelyik operettben? »Egy is diszkreció!...«

a—a.

A nagyváradi állandó színház. 67 évi tervezet után azzal a mozgalommal szemben, melyet az utóbbi időben egy érdek társaság az állandó színháznak bazárszerű kibővítésével a Bémer téren való felépítése ellen megindított, a városi tanács, élén dr. Bu lyovszky polgármesterrel a közgyűléstől nyert felhatalmazás alapján megfeszített munkával pár nap alatt elkészítette a színháznak a bazárszerű kibővítéssel a Bémer-téren fogantatandó munkálatairól szóló pályázati feltevételeket. Felner és Halmer színházépítők tervei szerint az összes munkák 188,000 frtra, a lebontás és a bazárberház felépítése 148,000 frtra vannak felvéve, mely utóbbira a város 80,000 frtot biztosít, a többi az ócska anyagok értékesítése fogja fedezni. A szerződés szerint a vállalkozó a bérház hasznosbérét 20,000 frt minimális bérjövedelemmel tíz évre biztosítani tartozik. Az építési határidőket a bizottság később fogja megállapítani.

IRODALOM.

Spurgeon prédikációit fordította le B a l o g h Lajos h.-bőszörményi baptista hitszónok, a melyből az 1. füzet 17^{1/2} ivnyi terjedelemben már meg is jelent. Spurgeon orcképével és Spurgeon Tabernakel nevű óriási imaházával (melyben több mint 2000 ember elfér.) A csinosan kiállított füzet ára 80 kr. és megrendelhető Debreczenben Szűts Imrénél Berek-utca 10, valamint H.-Bőszörményben B a l o g h Lajos baptista hitszónoknál.

A szem egészségtan. Debreczenből ilyen című érdekes, tanulságos könyvet kaptunk, mely diszes kiállításban, hatodréti alakban jelent meg 188 oldalon. Irta Burger Péter dr. szemorvos; kiadja a „Debreczeni orvos- és gyógyszerészegylet.” Sajnos, hogy egészségügyünk még mindig el van hanyagolva és ismerve a nagy közönség tájékoztatási igényét és ebből eredő közönyét ily kérdésekben; végül nagyról-napra tapasztalván e közöny és tájékozatlanság káros következményeit különösen a szemnél: a „Debreczeni orvos és gyógyszerész egylet” elismerés illeti, hogy egyik munkás és hivatott tagját arra buzdította, hogy a szemről írjon meg mindent, amit a nagy közönségnek tudnia kell, hogy drága kincsét, szeme világát sikeresen óvhassa.

A magyar egészségügyi irodalomban nemcsak hézagpótló, de kiválóan hasznos munka ez, melyben egy irodalmilag képzett, tudományos orvos tárgyalja a szem egészségtanát, oly módon, hogy abból teljesen eredményesen tájékozódhat még a laikus is.

Másrészt szükséges is e munka, hogy kiirtsa ama sok téves nézetet és balhitet, mely a szem sikeres gyógyításának mindez ideig az orvosok által szinte rettegett, csak nem leküzdhetetlen akadályai voltak és rámutatva a vétkes gondatlanság és kuruzslás okozta károokra, a nagy közönség, különösen a nép széles rétegeit, ezekhez való szinte beteges ragaszkodásából kiabrándítsa.

A gyógytudományok mesterei sok hasznos műben lankadatlan szorgalommal igyekeznek a nagy közönség éber figyelmét felhívni a korunkban rohamosan terjedő tüdő-, szív- és idegbajokra; Burger Péter dr. könyve pedig felhívja a társadalmat, hogy a gondviselés és alkotó természeti erő legcsodásabb, legtökéletesebb művére a szemre vigyázzon, mert ha korunkban az idegrendszer, tüdő, szív stb. veszély fenyegeti, a veszély még sokkal imminensebb a szem látóképességére nézve, mely száz és száz alakban fenyegeti azt pusztulással.

Örökké szép igaz szavak maradnak „ha valaki a szemet eléggé méltatni nem tudná, kérdeje az ifjút, midőn átszellemülve kedvesének ábrándos szeméibe elmerül; kérdeje a világtalant, ki azt egyszer bírva — elvesztette: mert ezek néma sóhajának tengereben van annak igaz értéke elmerülve.”

A könyv beosztása szerencsés és könnyen áttekinthető. Áll három részből: az első mintegy bevezető rész, tömör, stílusban tárgyalja a szemgyógyítás tudományának történetét a classicus ó-kortól, a durva és erőszakos középkoron át napjainkig.

A második rész 14 fejezetben tárgyalja a szem tulajdonképpeni egészségtanát. A szemnek világos, szabatos, könnyen érthető ábrákkal illusztrált leírását kör és kor szerint sorakoztatja szerző az egyes gyakoribb betegségi csoportokat, leírva magát a bajt; ismertve elterjedésének elterjedésének okait, módját nagy gondal és szabattossággal tárgyalja az óvrendszabályokat.

Végigmenve az így tárgyalt tizenhárom csoporton, bátran elmondható, hogy könnyed, nagyarányú, érthető stílusban és elvont dolgoknál szokottanul élvezetes olvasmányt, tanulságos, megszívlelendő oktatást nyújt. Némely fejezetnél a szerző mintegy elragadtatva az emberiség jólétének legfőbb záloga, az egészségügy fontosságának meggyőződésétől, igen messzemenő, ma még sajnós az ábrándok honába tartozó kívánalmakkal lép fel, de ez sem hibája a műnek.

A harmadik rész az iskolának befolyását tárgyalja a szemre, vagyis az iskolai hygieniát. Szépen kifejtve, miként válik helytelen berendezéssel, rossz tanrend és túlterhelés által zseme ifjú agunk valóságos melegágyává a legváltozatosabb szembajoknak, első sorban pedig a rövidlátásnak; II, Vilmos német császár emlékezetes szavait idézve, hogy „oly emberek kellene kellenek, kik ne szemüvegben, de saját szemükkel lássanak és gyönyörködhesse nek hazájuk nagy alkotásaiban; a teljes és kimerítő oktatást ad, miként kell az iskolának és atban minden kelléknek berendezve lenni, hogy a fenti ártalmak kikerültesenek

Befejezésül csupán annyit óhajtunk még megjegyezni, — mert ez kötelességünk is, — hogy a „Debreczeni orvos- és gyógyszerészegylet” ugylátszik teljes tudatában van missziójának, mert becses könyvet adott ki. A könyvnek azon részei, mint az ujdonszülöttek szemgyógyulása, görvélykór, trachoma, bujakór és az iskola egészségtanával foglalkozó rész melán megérdemelnek az illető szakminiszterek figyelmét is.

A díszes könyv kapható a szerzőnél Debreczenben. Ára 4 korona.

H I R E K.

A debreczeni képviselő-választók összeírása.

E nagyfontosságú célra működő központi választmány a polgármester elnöke alatt apr. 27-én d. u. 3 órakor megtartotta alakuló gyűlését. Miként és kikből alakult meg, ahhoz nem szólunk. De szólunk kell a választókat összeíró küldöttség megalakításához, a mely az elnökség által javasolt névsor szerint következőleg állított össze:

Péterfia—csapó-utcai első kerületben elnök: Csiky Lajos, tagok: Szalay István és dr. Nagy Lajos. Második küldöttség elnöke: Balogh Imre, tagok: Gergely Antal és Publig Ernő.

A hatvan—piacz-utcai második kerületben elnök: Márk Endre, tagok: Komlóssy Dezső és Miskolczy István. A második küldöttség elnöke: Szabó Miklós, tagok: Végh Gyula, dr. Popper Mór.

A Kossuth—varga utcai harmadik kerületben elnök: Horváth István, tagok: Rickl Antal és Vetéssy Béla. A második küldöttség elnöke: Csúrka János, tagok: Pálffy Gábor és Tafler Ignác.

Ezen összeállítást olvasva, elismerésünket

kell kifejeznünk Komlóssy Arthur iránt, a ki azon megszívlelésre méltó óhaját, — de a mi nemcsak az övé, de sok száz választó polgáré, még amellet az ugynevezett politikai kibékülés sőt az eszélyesség követelménye is: nyilvánította, hogy a központi választmányi tagok — ha csak lehetséges s miért ne volna lehetséges? — ne legyenek összeíró tagok is, mert habár ezt a törvény nem tiltja sokkal helyesebb volna, ha nem ugyanazok az összeírók, akik egyszersmind saját munkálataikat is felülbírálni vannak hivatva. — A tisztviselőknek összeíró tagokként alkalmazását is lehetőleg megelőzni óhajtaná. Végül nem zárkozzanak el annak kijelentésétől, hogy az országsszerte hangoztatott tiszta választások érdekében a sablonszerűleg egybeállított névsoroktól tekintenek el már és vegyünk fel az eddig hermetice elzárt ellenzéki választók közül is az összeíró küldöttségekbe egy két tagot.

Daczára ezen országos viszonyok újabb alakulásával nagyon összehangzó és méltányos óhajtanak: az összeíró küldöttségek a fent közölt névsor szerint összeállítására, változtatás nélkül elfogadtatván — a debreczeni függetlenségi és 48-as párt, a választók összéírásában való részvételből, mintha Debreczenben ilyen nem is léteznék — hermetice kizáratt.

Hát ez a kizárólagos pártmerektség meg egyezik-e a Széll miniszterelnök és belügyminiszter által proklamált kibékülési politikával; vagy a választások tisztaságát biztosító módozat ez? hogy a Debreczenben nagy számban lévő függetlenségi és 48-as pártnak legalább méltányossági tekintetből választókerületeként egy-egy helyet se adjanak, a választókat összeíró küldöttségben Erre a kérdésre feleljen meg a központi választmány békére törekvő lelkiismerete. A békét csakugyan óhajtó közvélemény, bizonyára nem fogja helyeselni azt az eljárást, amely szembeszökőleg bizonyítja azt, hogy Debreczenben a domináló kormáypárt nem tud kiágyalni pártmerektségéből s megismerni azt, ami csakugyan követelménye a békének és méltányosságnak.

* **Intentisztelet.** Az agost. hitv. ev. templomban d. e. 10 órakor Schindler Márton segédlelkész tartó intentiszteletet.

* **Nagy-Enyed és Debreczen.** A protestantizmus ezen két ó-i helye között szoros jó viszony fejlődött ki a legközelebbi napok alatt. A nagyenyedi „Közérdek” című napilap meleg hangon írott vezércikkben üdvözli a debreczeni főiskolai ifjúságot s a debreczeni közönséget azon alkalomból, hogy az Enyeden felállítandó Bethlen szobor javára főiskolánk ifjúsága a városi társadalom belevonásával matinéét óhaj rendezni, — mely május hó 24-dikén fog megtartani a Bika nagytermében. — Nagyobb színezetet fog adni az ünnepeleynek, hogy az egyházkerület közgyűlése epeu ez időre esik, a sikert pedig ezen kívül még az is biztosítani fogja, hogy az akadémiai ifjúság erkölcsi partfogás céljából helyi notabilitásaink közül protektorokat fog felkérni és első sorban Kiss Áron ev. ref. püspöknél gróf Dégenfeld József egyházkerületi főgondnok és főispánál fog ez ügyben három tagu küldöttség által tisztelegni. A program összeállításán most dolgozik a rendező bizottság s hir szerint a városi intelligentia köréből többeket is közreműködésre is felkérnek. Kedden, május 2-án pedig a tárgyban a VI. sz. akadémiai teremben ifjúsági gyűlést tartanak, miután a főiskolai tanárikarnak hozzájárulását Csiky Lajos akadémiai igazgató meleg rokonszenvvel már biztosította.

* **Egyházi tanácsülés.** A debreczeni ev. ref. egyház presbyteriuma másodszeri meghívásra az egyházi törvény 30 §-a értelmében a jövő vasárnap ápril 30-án d. e. 10 órakor az egyház tanácstermében presbyteri gyűlést tart, melyre a tanácsstagokat alulírt elnökség azzal a megjegyzéssel hívja meg, hogy ezen a gyűlésen az idézett törvény értelmében a megjelenők többsége határoz. — Debreczen, 1898, április 28-án. — Az elnökség.

* Tóth András szobrász újabb sikere.

Tóth András debreczeni tehetséges szobrász ismét kitüntető megbízást kapott, persze nem saját szülővárosától, Debreczontől. Selmezbánya város hazafias közönsége szobrot állít a szabadságharc emlékének, — különösen pedig a vitéz 33. honvédszászlóaljnak, amely 1849. januárjában Szélnánál ment át az első vereségségen s amely Branyiczónál hősies magatartásával uttörőleg hatott a pártatlan győzelem kivívásában. A selmezbányai szobor-bizottság Tóth Andrásal lépett egyezsége a szobor előállítására véget, — kivételre elfogadván némi módosítással ugyanazon szobormintát, amelyet a művész a debreczeni körörszlán helyére szánt eredetileg. Csataba rohanó ifju honvédet ábrázol ez a szobor mint, mely Selmezbánya egyik csinos terét fogja másfel életnagyságban, bastyaszerű talapzaton ábrázolni. Tóth András mesés olcsó árért, 8000 frtért vállalta el a szobor mintázatát, ércbeöntését és felállítását, — egyúttal kötelezte magát, hogy f. évi okt. 6-án leleplezhető lesz. Gratulálunk emez újabb sikeréhez.

* **Pénztárvizsgálat.** Tegnap gróf Degenfeld József főispán, — Komlóssy Artur főjegyző — Bészler Károly tanácsnok, — Palfi Gábor, Magos György t. főügyész, Vician István főisp. titkár és Harangi László számvevő kíséretében váratlanul megjelent a városi gyámpénztárban s ott rovincsolást tartott. A vizsgálat mindent rendben talált.

* **Az őszi kertészeti kiállítás** előmunkálatai szakkörökben élénk érdeklődés mellett folynak. A mozgalom élén Farkas, Onosai, Geriss, Paczelt, Janatka és Heykal állnak. Utóbbiak üzleteit jó ismeri közönségünk, előbbieket pedig ne csak mint dísz és haszonnövénytermelők, hanem mint jeles és képzett pomologusok ismeretesek.

* **Megégett gyermek.** Redőcs János cseléd ember Nagy János ondódi tanyáján szántogatott. Szántás közben meggyújtotta a szántóföld végén levő penészes csomót, melyet leart szántani. Míg az ekével egyet fordult, kis leánya, a 6 éves Erzsébet a tűz mellé ment s játszani kezdett. Játék közben a tűz ruhájába kapott s mire sikelőzásaira apja oda futott, már teljesen ös sz e g e t t. Kórházba szállították, hol nem sokára meghalt.

* **A templomfosztás tettese.** Emlékeznék olvasóink arra a vakmerő templomrablásra, mely Szatmáron f. hó. 15-én éjjel történt. A jezsuiták kálvária kápolnájába ismeretlen tettes betört s onnan vagy 13 db 500 frt értékű kelyhet ellopott. A tettest tegnap csipték el Debreczenben, a mint Fögel Gyula óras üzletében 3 értékű kelyhet akart eladni. Fögel mindjárt rendőrt hivatott, ki bekísérte a kelyhekkel kereskedő ismeretlent. Meiser Agostonnak hívják s beismerte, hogy ő követte el a templomrablást. Büntársi nem voltak, egyedül követte el s azt hitte, hogy pénzt fog a kápolnában találni. Az ellopott kelyheket 23-ig a Szamos partján rejtette el s akkor jött velük Debreczenbe. — A kelyhekből két darab hiányzik, melyet Meiser állítólag egy ismeretlen zsidónak adott el a vonaton. Meiser különben intelligens, uri családból származott ember. Hat gimnásiumi osztályt végzett. Párisban született, hova családja a forradalom után emigrált. Szülei elhaltak, rossz társaságba jutott s így került a lejtőre, mely most a börtönbe jutatta.

* **Nagy Mária kalandja.** Nagy Mária cseléd volt, de a cselédkenyér nem nagyon ízlett neki. — Széttépte rabágának keserű bilincseit és szabad lábra helyezte magát. — Nehány napig hely nélkül csavargott azután, de most már vége az aranjeszi szép napoknak. Nagy Mari most a rendőrség börtönében van. A börtönnek oka egy kis kaland, a kaland hőse egy huszár s a kaland megzavarója egy szigorú rendőr bácsi volt.

* **Pórnuljárt gavallér.** Csinos kis botrány játszódott le tegnap este a 6 órai korzón. Hősei egy fiatal hölgy és két ur. A befőzés pedig igen csattanós vala. Egy fiatal asszonyka férjéhez simulva sétált s nem is nézett arra a fehér gamánis alakra, a ki vagy fél órán kezesztül szemtelenül fixirozta.

Végre nem álhatta már tovább, nyelmezte rá férjét.

A férj, ki addig nem vette észre a dolgot, szörnyen felbőszült. Neki akart rohaanni a monoklis alaknak, hogy stande pede felképelje. A Szent-Anna utca sarkán elementaris erővel tört ki belőle a düh.

— Mégis csak szemtelenség, hogy ez az alak folyton követ bennünket, majd megtanítom én mindjárt.

A fiatal asszony megrémült.

— Edesem ne csináljon botrányt, mondta férjének,

— Ne feljen tőle, elintézem én amugy hamarosan.

A fiatal asszonyt beküldte egy üzletbe, ő maga pedig odalépett a monoklis ur elébe.

— Mit fixirozza maga azt a hölgyet?

— Mi köze hozzá?

Mikor a jeles férfit ez a szót kimondta két hatalmas pofon csattant el. Az egyik a monoklit, a másik pedig a kalapot csapta ki.

Egy pillanat alatt hatalmas gyűrű képződött a két férfi körül. Az utca gyerekek üvöltözni kezdtek a járókelők pedig szívből nevettek a gavallér tragédiáján.

Mikor az elegáns ur felszedte kalapját megtörülte monokliját ismét correckett gentleman lett. Odaült a férj elé s impertinens hangon kiáltott rá:

— Ezért ön nevem elégtételt fog adni.

A dühös férj erre nem szólt semmit, hanem két pofon ütessel ismét leverte a kalapot a gavallér fejéről.

A sétálók még jobban kacagtak az utcagyerekek hatalmasabban üvöltöztek — a megpofozott Don Juan pedig busan vágta magát egy konflisba s hajtattott lakására.

* **Megakarta mérgezni magát** Komádi József részeg asztalos legény egyik gyógyszerárban chromsavas káliumot vásárolt s hazament. Nagyon belehetett rugva az atyafi, mert két kis gyermekét cukor gyanánt kínálhatta az erősen ható méreggel. — Egyik rokona, ki nem birt a berugott emberrel, rendőrt hívott, ki bekísérte a csúnyán berugott asztalost. Komádi különben már sokszor emlegette, hogy öngyilkos lesz.

* **Lefoglalt lappeldányok.** A Rendőri Közlöny tudatja, hogy a budapesti sajtóügyi vizsgálóbíró egy izgató cikk miatt lefoglalta a Népszava cz. lap 33-ik s a Népszava és Volkstimme cz. lapok 36-ik számát. E lefoglalt lappeldányok bárhol található darabjai elkobozandók s a budapesti sajtóügyi vizsgálóbíró címére küldendők.

* **Családi dráma.** Hajdu Nánáson rémes családi dráma történt. Egy Szalár János nevű jómódu földmives csinálta meg ezt a drámát, a melynek indító motívuma állítólag az a nyó s. A földmives, ki fiatal házas, tegnap ráült fiatal feleségére Szilágyi Juliannara. A golyó a tenyerét furta át, még egy golyót röpített azután az arcába. A fiatal nő véresen rohant az udvarra, a hol a pernyére bukott, ott is halt meg. Míg a fiatal asszony a halállal vívódott, a földmives két lövésrel az a nyó s áttértette le, a ki szintén holtan terült el a földön. A harmadik lövést a saját fejének szánta, ez is talált és a kétszeres gyilkos öszszezuzott kodonyával, holtan a rogyott le. Az öngyilkos gyilkos három levelet hagyott hatra. Egyet fivéréhez írt, a masikat edesa yjának, a harmadikat pedig egy kereskedőnek. Mindenik levélben boldogtalan hazaszeretést emlegeti s anyósát veti okul, amiért ily kegyetlen tetteire ragadtatta magát.

* **Iparkiallítás.** Fiuméből dr. Wallensits polgármester aláírásával egy levelet kaptunk, mely arról tudósít, hogy a fiumei technológiai iparmúzeum egy iparkiallítást rendez, mely f. hó 30-an, holnap nyílik meg.

Ezen kiállítás főcélja a kisipart előmozdítani megismeretve az iparosokkal a munka könnyebbé és tökéletesebbé tételének módját e célból a zállított gépek használati módja meg fog magyaráztatni.

* **Delirium tremens.** E hó 21-én a kórházban H. Dorogról akadt egy új lakója Kovács János 43 éves szőlőmunkás sze-

mélyben, a kin már néhány héttel előbb az elmezavar jelei mutatkoztak. Az orvosi vizsgálat azonban azt látszik bizonyítani, hogy Kovács víziói nem az elméjének megzavarodásából, hanem a szesz italok mértéktelen élvezetéből eredtek s betegsége nem annyira elmezavar, mint — inkább — delirium tremens.

* **Halálosvégű gyermekjáték.** Különös körülmények között égett meg Hadházon a napokban egy Szathmari Imre nevű 4 éves kis fiu. A szabadban többi gyermektársaival galyakból máglyát rakott s a máglyát meggyújtották. A nagyobb gyermekek aztán mikor a tűz nagy lánggal égett, virtuskodva átugrálták a máglyát. A kis Szathmari nem akart ebben a veszedelmes játékban részt venni, de társai nógatták, vonszolták, taszították s végül oly erővel lökték meg az égő rózsának hullatáló gyermekét, hogy Szathmari Imre beleesett a tűzbe. Pajtásai látván a veszdelmet, kirántották, de nem oltották el, hanem elfutottak. A szülők megérkeztek, de gyermekük már össze volt egve. Behozták a debreceni kórházba, de a gyermekeket nem tudták megmenteni, tegnap meghalt. A hullát felboncolták s az ügyesség vizsgálatot indított.

* **Műtárlat Miskolcon.** Dr. Tárnay Gyula alispán és Soltész Nagy Kálmán kir. tanácsos, s polgármester faradozása folytan Miskolcon egy művészeti és muzeumi egyesület alakult, mely ez év május havának végén meg arja az első műtárlatot. Wiassics miniszter az egyesületnek kormánysegély címén 1200 frtot szavazott meg s egy egész waggon muzeumi berendezési tárgyakat ajándékozott, melyek díjtalan szállítással már urban vannak Miskolcz felé. Május közepén ideérkezik Hock János is, hogy a művészeti mozgalomnak propagandát csináljon. Juniusban az egyesület megünnepli Petőfi halálának 50-ik évfordulóját, a nyár folyamán pedig nagyszabású ásatásokat eszközöltek, illetékes régészek által jelölt helyeken.

* **Tűzesetek.** Karánsehes, apr. 28. A tegnapi tűzése, hála a lakos-ág és tűzoltóság önfeláldozó működésének, nem öltött oly mérvet, mint a miőt az orkán-szerű szélvész következtetni engedett. De azért 7 nagy lakóház és 20-nál több melléképület a lángok martaléka lón. A veszely még most sem szűnt meg teljesen, mert a dühöngő szél az égő parázsat felkapja és száz lépésnyi távolságban szórja szét.

* **Az «Anker» élet és járadék-biztosító társaság XL. rendes közgyűlése** ápril 14-én tartott meg ó excel. gróf Nákó Kálmán elnökelete alatt. Az eredmény a legfényesebb a társaság fennállása óta. — A vagyon 65 millió 339,776 frt 56 kr-ra emelkedett. Ebből Magyarországra esik: magyarértékpapirokban 8.148,740 frt 45 kr. Jelzálog-kölcsönökben (10.214,190 frtban megsebesült ingatlanokra) 3.167,600 frt, ingatlanból (társasági ház Budapesten) 831,884 frt 40 kr. A részvény-szelvény 100 frttal, valamint a mai hirdetésben kimutatott nyeresémosztalékok készpénzben a társaság budapesti és bécsi pénztáránál felvehető. A nyeresémosztalékokat az aláírt szelvény bemutatása ellen a társaság helybeli képviselője is kifizeti.

* **A Corso kávéház,** melyet most teljesen újra berendezett az új tulajdonos Gömöri Lipót és melynek gyönyörű tapetirozása, aranyozása is betejezést nyert, már május 1-én meg fog nyitni, még pedig Rác Karoly zenekara közreműködése mellett. A remek kiállítású kávéház egyike a legzebb üzleteknek s bizonyára kedvencz gyülekező helye lesz a kávéházba járók s szórakozni vágyóknak. A május 1-én megtörtendő ünnepélyes megnyitáson gondoskodva van a legjobb kávéházi italokról, legjobb borokról, elsőrangú bortermelőktől és ennek fényét természetesen emelni fogja Rác Karoly zenekarának közreműködése. Naponta sürgönyileg hírdetéseket. Egyébiránt felhívjuk olvasóink figyelmét hirdetésére.

* **Május elsőjén a nagyerdőn** reggel 4 órától kezdve friss csapolású ser és választékos reggelivel Rác Karoly zenekara mellett várja a n. é. közönséget Markus Jenő, vendéglős.

A „Bika kávéház“-ban
ma szombaton, azaz 1899. április
29-én nagy zene-estély tartatik
Magyari Testvérek zenekara mellett.
Számos látogatást kér
a **Bika szálloda bérlő-társaság**
üzletvezetősége.

Nyilt-tér.

Mint hogy a tavasz előrehaladásával cse-
csemőket, gyermeket és felnőttest egyaránt fenye-
get a járványok veszélye, ismét csak a minden
alkalommal hálásan fogadott

MOHAI

ÁGNES-forrásunk

vízének használatát ajánljuk. Egyrészt mert
olcsó, igen kellemes és tiszta ivóvíz lévén, a
tavaszi és nyári évszakokban kedvelt élvezet-
szerként szerepel, másrészt, mert dus szénsav-
tartalmánál fogva, specifikus óvószer is a ti-
phus, cholera és a gyermekek tiphoid-szerű ta-
vaszi-nyári hasmenése ellen. Ehhez járul még
hogy a csecsemőt is megvédi az ilyenkor na-
gyon veszélyes hurutos bélbántalmak ellen,
míg szoptatója e víz használata folytán nagyon
kedvező összetételű és bőséges tejet nyer. A
már meglévő gyomor- és bélhurutot gyerme-
keknek és felnőtteknek gyógyítja. Kellemesen
hatván be szénárával fogva a gyomor és bél
idegeire; a gyermekek lázas megbetegedéseinek
pedig nélkülözhetetlen hűtő, léghűjtő és a
szomjat csillapító hatásánál fogva.

Kedvelt borviz.

A mohai Ágnes-forrás
kezelősége.

Főraktár:

Édeskuty L.

cs. és kir. udvari szállító

BUDAPEST, V, Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógytárban,
fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Uj hatóságos gyógymód
Előkelő orvosok bizonyítványai.
Ártalmatlan orvosság nélkül.

Minden idegbetegnek

legmelegebben ajánlatik **Weissmann Roman**
26. kiadású brosurája.

Idegbetegségek és gutaütésről, meg-
előzés és gyógyítás.

Ingyen kapható Debreczenben: Dr. Rotschnek
V. Emil gyógyszer-tárban Kossuth-utca.

15.500 forintot

nyerhet évente legjobb esetben az, a ki
nalunk

14 osztályosorsjeggyel

való játszásban résztvesz, melyeknek já-
szása törvényesen meg van engedve.

Hozzájárulás évente 72 frt, havonta
6 frt. Legjobb is a betét 40%-át kell visz-
szanyerni.

Az ár a valódi tőz-de árfolyam sze-
rint van felezve.

Ajánunk egyszersmind **részjegyeket**
egy huzásokra, és egy

Finlandi 10 thl osztályosorsjegy,

huzás május 1-én. főnyeremény 30,000

mk. — a legalacsonyabb nyeremény 39

mk., frt 36.—, 1/2 részjegy frt 18.—, 1/4

részjegy frt 9.— stb. levonásaya.

Prospectus kívánat: ingyen és bér-
mentve.

Nationale Renten & Creditbank,

AMSTERDAM.

Képviselek kerestetnek.

Postadij ide 10 kr.

Kiss Imre

szücsmester

DEBRECZEN, főpiacz, Tamássy-ház 30-ik szám.

Elvállalok jutányos árban

mindennemű szücsmunkát

egyszersmind téli bundaneműek, szőnyegek stb. kedvező feltételek mellett
nyári megőrzés céljából elfogadtatnak.

Huszonöt évi távollét alatt a külföld nevezetesebb városainak úgy-
mint Bécs, Berlin és Páris legelőkelőbb üzletiben kellő tapasztalatot
szereztem s így egész bizalommal ajánlom magamat a t. közönség párt-
fogásába.

10 évi itthonlétem óta a nagyérdemű közönség bizalmát sikerült
kiérdemelnem s ezentul is arra fogok törekedni, hogy teljes meglegedést
érdemeljek ki a hozzám beadott darabok kezelésével, bárminő legyen az.

Tisztelettel

Kiss Imre

szücsmester.

A nyaralásra beadott tárgyak tűzveszély ellen biztosított helyen tartatnak.

„AZ ANKER”

élet- és járadék-biztosító-társaság.

Magyarországi vezérképviselőség: BUDAPEST, V. ker., Deák-tér 6. szám.
(Anker-udvar) a társaság saját házában.

Összes vagyon 1898 végén	65 millió forint
Biztosítási állomány 1898 végén	243 millió forint
Eddigi kifizetések	103 millió forint

A nyereményrészesüléssel biztosítottak A osztályterv szerint — mint husz év óta — 1899-ben is
az évi biztosítási díj 2%-át kapták készpénzben kifizetve.
B osztályterv szerint (évenként emelkedő osztály) 1897, 1898 és 1899. években az összes — az
egész biztosítási tartamou keresztül befizetett díjak 3%-a, illetőleg az évi díjnak 9%, 12% és 15%-a
fizettetett ki készpénzben.

Előnyös kiházasítási és vegyes biztosítások.

Mindennemű haláleseti, életesei és járadék-biztosítás.

Prospectussal és felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselőség,
(hova üzynöksegek iránti ajánlatok is in ézendők), valamint a társaság üzynökei.
Helyi képviselő: Jónás Mór

The Premier Cycle Co. Limd.

Coventry (Anglia)

Eger (Csehország)

Nürnberg-Doos.

24 év óta

legjobb

gyártmány.

Képvisező Debreczenben: Bauer és Társa.

RICHTER-féle HORGONY-PAIN-EXPELLER

Linimentum Capsici compos.

Ez az hírneves háziszser ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 30 év
óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzölésésként alkalmaztatik közzvényéni, csúznál, tag-
szaggatásnál és meghűléseknel és az orvosok által bedörzölésekre is miadig gyakrabban
rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorlati Horgony-Liniment elnevezés alatt
nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszser, melynek egy háztartásban sem
kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden
gyógyszertárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél
Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több ki-
sebbértékű utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden
egyedülvét „Horgony” védjegy és Richter özégjegyzés nélkül mint nem va-
lódít utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és TSA., osász. és kir. udvari szállítók, RUDOLSTADT (Thüringia).

Kávéház megnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy a Csapó-utca 6. szám alatt levő, kényelmesen berendezett

„Balaton“ kávéházat

átvettem és

hétfőn, május hó elsején

Kiss Béla zenéje mellett megnyitom.

Mint eddig az általam birt. »Szarvas« vendéglőben, úgy ezután itt is a legszolidabb polgárius vezetéssel, csakis valódi jó és olcsó italok kiszolgálásával fogok törekedni arra, hogy mélyen tisztelt vendégeim nagybecsű megelégedését állandóan kiérdemeljem.

Kiváló tisztelettel

Csuka Lajos,

kávés.

Gyökeres szőlővessző eladás!

Az ujlétei szőlőtelepen még a következő fajokból álló elsőrendű gyökeres vesszők kaphatók.

15,000 drb	Kadarka
17,000	Nagyburgundi
1000	Oporító
11,000	Kékfrankos
3000	Rajnai rizling
5000	Zöld Silván.
3000	Tramini piros
7000	Fehér Burgundi
700	S uignon
10,000	Chasselas blanc Croquan (csemege).

Ara ezrenként csomagolás és a vámospécsi vasúthoz szállítással 9 frt. — Megrendelések alólírottához Peterfia utca. 81. sz. a. intézendők.

Szabó Lajos,

szőlőteleptulajdonos.

4883. szám
899.

Hirdetmény.

A vármegyeháza alatt lévő ez ideig Wertheimer Katalin divatárusnő által bérelt bolthelyiség a folyó évi május hó első napjától kezdődő 6 évi időtartamra haszonbérbe kiadó.

Debreczen, 1899. Április hó 25.

Rásó Gyula

kir. tanácsos, alispán.

500 forintot

fizetek annak, aki Bartilla fogvizének használata mellett, üvege 35 kr., valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája büzlik (Csomagolás külön 10 kr.) Bartilla A. örökösei E. Winkler) Wien. 19/I. Sommergeasse 1. kapható Debreczenben: Mihhalovits István a kigyóhoz» címzett gyógyszerárán. Határozottan kérjünk Bartilla-féle fogvizet. Hamisítás

Legnagyobb férfi, női és gyermek czipő áruház.

Van szerencsém a helybeli és vidéki n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a tavaszi és nyári idősakra való tekintettel **áruházam oly dusan van felszerelve**

czipő árakkal,

hogy képes vagyok e tekintetben minden kívánalomnak eleget tenni, **áruim olcsósága** és az áruk **szolid kivitele** azon kellemes helyzetbe juttatott, hogy minden versenyen felül állok.

Tisztelettel:

Tolnai Dániel

előbb BAUM MIKSA,

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Vidéki megrendelések kiváló gonddal eszközöltetnek.

Vidéki megrendelések kiváló gonddal eszközöltetnek.

Eladás nagyban és kicsinyben.

Corso kávéház megnyitása.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a

Corso kávéházat

Alter Sándor urtól megvettem, azt teljesen újonnan berendeztem, újra tapétáztattam, és így fényesen kiállítva

1899. május hó 1-én hétfőn

Rác Károly zenekara közreműködése mellett ünnepélyesen megnyitom.

Régi itt működésem s e téren szerzett tapasztalataim remélnem engedik, hogy a n. é. közönség igényeit kielégíteni képes leszek, melynek minél teljesebb eszközzésére elsőrangú személyzetet szerződtettem.

Gondoskodtam a legkitűnőbb kávéházi italokról, borokról, elsőrangú termelőkötől, friss sörről, hidegfelvágottakról. Hogy minél jobban megfelelhessenek direct a bpesti tőzsdéről naponta sürgönyi árjegyzékkel is szolgálók. Egyszóval figyekezetem lesz a n. é. közönség bizalmát

pontos és jó kiszolgálás

által kiérdemelni, — Helenként 3-szor zene. — Reggelt abonnomákat olcsón.

Kérem, hogy ugy a megnyitáson, valamint azután is szives támogatásában részesíteni méltóztassék.

Tisztelettel **GÖMÖRI LIPÓT**
kávés.

Serravalló-China bora

vassal,

orvosi tekintélyek, mint. udv. tanácsos. Dr. Braun udv. tanár Dr. Drasche tanár, udv. tan. lovag. Dr. Kraft-Ebing tanár, Dr. Monti tanár, lovag dr. Mosetig-Moorhof tanár, Dr. Neusser tanár, Dr. Schauta tanár, Dr. Weinlechner tanár által sokszor felhasználva és legjobban ajánlva.

(Gyöngék és lábbadozóknak.)

Ezüst érem:

XI. orvosi congressus Róma 1894.

IV. Gyógyszerek és Chemiai congressus Nápoly 1894.,
Általános kiállítás Turin 1898.,

Arany érem:

Kiállítás: Venécia 1894., Kiel 1894., Amsterdam 1894.,
Berlin 1895., Páris 1895., Quebec 1897.

Több mint 900 orvosi elismerés.

Ezen kitűnő, új életet gerjesztő szer, **kitűnő ize** miatt különösen gyermekek és asszonyok által kellemesen használtatik. **1/2 literes üvegekben a frt 1.20, 1 literes üvegekben a frt 2.20.** Kapható minden gyógyszerárán.

Serravalló gyógyszerárán Triesztben,
gyógyárak nagybani szétküldése.

A tisztelt hölgyközönség szives figyelmébe!

Tisztelettel értesitem Nagyságodat, hogy 45 év óta fenálló üzletemet a mai napon Wallerstein. Fülöp Fai cégnek eladtam.

Egyszersmind bátorkodom becses tudomására hozni, hogy — **ugyanazon szabásznő vezetése alatt, ki nálam ezideig is működött, — RUHAKÉSZITÉSI MŰHELYEMET** továbbra is fenntartom.

E célból a főpiacon (Schäffer Nándor-féle házban) egészen a főváros mintájára berendezett

női divattermet

nyitottam, hol kizárólag **női ruhák készíttetésével** foglalkozom.

Nagyobb munkaerő alkalmazása után, ezentul a mélyen tisztelt hölgyközönség igényeit nemcsak — eddig is általánosan elősmert — gondos és izlésteljes munkával, hanem a leggyorsabb és legpontosabb kivittel is töreksem kielégíteni.

Legújabb divatu ruhaszöveteket, selymeket és legdivatosabb ruhadiszeket szabászati műtermemben folyton készletben tartok.

Miután eddigi becses pártfogásáért hálás köszönetet mondok, nagyon kérem Nagyságodat, hogy ezen új vállalatomat is támogatni ke gyeskedjék.

Kiváló tisztelettel

Rott L.

Főpiacz, 38. sz. Schäffer-ház, első emelet,
a főposta mellett.

Cs. és. kir. udvari szállító.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy

butorraktáramat

megnagyobbítottam és a mai naptól kezdve

Szikszay ház,

a főtrafikkal szemben

helyeztem át, hol úgy, mint eddig, ezentul is üzletemet a legszolidabb alapon fogom tovább folytatni. Az eddigi irántam tarusított pártfogásáért köszönetet mondva kérem a n. é. közönséget, hogy bizalmukkal továbbra is megszerencséltetni méltóztassék.

Teljes tisztelettel

Killer Ede.

Csak akkor valódi, ha a háromszögű palaczk az itt levő szalaggal (vörös és fekete nyomás sárga papíron) van elzárva.

Eddig felülmulhatatlan!

Maager Vilmos-féle

valódi, tiszti ott

májolaj

törvényileg védett csomagolásban

MAAGER VILMOSTÓL

BÉCSBEN.

Az első orvosi tekintélyek által megvizsgáltott és könnyű emészthetőségénél fogva gyermekeknek is különösen ajánlatik es rendeltetik mindama eseteknél, melyeknél az orvos az egész testi szervezet, különösen mell- és tüdő erősítését, a test súlyának gyarapodására, a nedvek javítását, valamint általában a vér tisztítását el akarja érni. — Egy üveg ára 1 forint és kapható a gyári raktárban Bécsben, III/3. ker., Heumarkt 3, valamint az osztr.-magyar monarchia legtöbb gyógyszer-tárában.

DEBRECZENBEN: Tóth Béla, Mihalovits István, dr. Róthschnek V. Emil gyógyszerészek, Ríckl József Zelmos, Csanak József kereskedő uraknál.

Főraktárés főelarusítás az osztrák-magyar monarchia részére

Maager Vilmos, Bécs.

III/3, Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üldöztetnek.

Alapítva
1880. évben.

Hrabéczy Antal

Alapítva
1880. évben.

Gözerőre berendezett műfestészete és vegyi tisztító intézete

DEBRECZEN, Széchényi-utca 42.

Festetnek: Selyem, gyapju, pamut-kelmék, mindenféle kendők és szalagok, butorkelmék, abroszok, függönyök és szőnyegek, női jaquetek, uri- és női-öltözetek egészben vagy szétbontva stb.

Tisztítatnak: Uri- és női öltözetek, disz- és egyenruhák, a legkényesebb színű selyemruhák és női kézimunkák, szőnyegek, függönyök, napernyők stb.

A férfi ruhák szakszerűen kijavíttatnak és vasaltatnak.

Tiszti pokróczok festése és tisztítása.

Postai küldemények különös gonddal intéztetnek el.

Debreczen közvilágítási kérdéséhez.

(Balogh Mihály nyug. főmérnök memoranduma.)

Motto: Magánvilágítási légszesz fogyasztás
 505,797 m³ × 18 kr. = 91,043 f. 46 kr.
 Dohánygyári l. sz. f.
 28,909 m³ × 15 kr. = 4,334 f. — kr.
 Mótor l. sz. f.
 10,993 m³ × 10 kr. = 1,099 f. 30 kr.
 Utcái l. sz. f.
 163,571 m³ × 9⁹⁹/₁₀₀ = 16,160 f. 81 kr.
 Veszteség és gyári világítás
 33,759 m³ — — — — —

Előállítási költség 112,648 f. 57 kr.
 743,020 m³ × 5⁹²/₁₀₀ = 41,757 f. 72 kr.
 Haszná a külföldi társulat
 debreczeni légszesz gyárának
 1894-95-ben — — — — — 70,980 f. 85 kr.

Gázgyár közleményei.
 Folytatás.

A gáz gyárak megváltási összegének megszabásánál két féle módozat szerepel, a mint a városok annak idején többé kevésbé előigyzók voltak. Egyik a gyárak becs vagy könyv szerinti értéke, másik pedig a gyárak jövedelmezőségének megfelelő tőke összeg.

Az első oly formán is keresztül vihető, hogy a gyárba fektetett összeg s a vállalati haszon a gyár jövedelmének egy bizonyos évek sorára való átengedésével is visszafizetést találhat.

A szerint, a mint a szerződésben vagy egyik, vagy a másik módozat van felvéve, fizetnek a városok által kisebb nagyobb összegeket.

Crefeld, 106,000 lakosu nagy iparos város 6.2 millió gázfogyasztással szeretett volna már szabadulni világítási vállalkozójától, a ki iránt 1899-ik év végéig volt szerződés szerint lekötve, s vele 1896 július 1-ő napjára megalkudott és 1.3 millió márkát, vagy a márkát 60 kr-ával számítva 780,000 forintot fizetett a 3¹/₂ évi adózás elengedéseért és a gyárért s a leltári tárgyakért ezenkívül fizetett, becsü útján megállapított 2.3 millió márkát azaz 1.38 millió forintot.

Ez a város pedig igen jó üzletet csinált. Annak idején ugyan nem is adta meg ezen zsebelő vállalatoktól annyira kunyorálni szokott adómentességet, és a midőn szerető világítás gondozója nem akarta ölelő karjaiból kibocsátani, légszesz fogyasztási adó behozatalát hátrózta el, amelyet, hogy a jövedelem teljes biztos legyen, a nagyhitelű vállalkozó lett volna befizetendő, a ki aztán előnyösebbnek látta a tisztességes megalkuvást. A légszesz adó kivétele természetesen azonnal nélkülözhetőnek találtatott.

A 16.000 lakosu Döbeln, német város 572,000 m³ gázt készítő gyáráért 543.000 márká, 326.000 forintot, — Brünn, Morvaországban 4.2 millió m³ gázt termelő gyáráért 2, azaz két millió, Pilsen 1.4 millió m³-es gyáráért 810.000 forintot fizettek váltság díjként, Pozsony, a mely a szerződésadta legelső kinálkozó alkalmat hasonlóan felhasználta 1.1 millió köbméteres gyáráért 470.000 forintot fizetett.

És midőn így halad a világ körülünk, mivel már Brassó is a szabad városok sorába beállott mi is a szándék minálunk és mit tárgyalgat a város már ugy szólván egy fél év tizeden keresztül?

Az ügy jobb megérthetése végett értenem kell néhány szóval az itteni légszesz műhistoriáját. Ennek igen szép története van.

1863-ik év márczius hó 1-ő uapján kezdett a város Riedingerrel, egy külföldi gázgyár vállalkozójával tárgyalni a gázvilágítás felől.

Ez a telhetetlen kapzsi ember olyan formán, a mint a majmokat lehet fogdosni, hogy t. i. előtte a csizma huzást mutogatják és utánzásra enyves eszimat hagynak ott, oly szerződésbe vitte bele a városnak az ügyekben járatlan tanácsát, a melynek egy később ezzel bajlódott városi bizottság kifejezéseit használva, minden egyes pontjai a légszesz gyárvas javáért oly egészen és előre láthatólag ravaszul voltak összeállítva, hogy azoknak — megtartása — mellett a város közönsege, ugy mint az egyes lakosok a gázgyár tulajdonos folytonos zaklatásainak és zsarolásainak a legnagyobb mértékben kivoltak tevé,

mert a mikor lehetetienségekre kötelezték a város közönseget, másfelől annak a gázterület kisebb terjesztésével és 30 év múltával történő felmondásával legyőzhetlen és megváltoztathatlan akadályt gördítettek elibe.

Valóssággal ez az ügyes vállalkozó ezt a várost örökre zsarolandó objectumul kerítette meg, nem csupán maga, hanem a mint abban a hosszú írásban kifejtettem, még a dedunokái számára is.

A társulat részvényei legnagyobb részben most is a Riedinger familia kezében vannak s az elnök most is Riedinger.

Ha a légszesz világítás ügy tárgyalói ezen gyönyörű dologról, a melyek ott a levéltári aktákban felvannak halmozva, előlegesen tudomást szereznek, nem képzelhető, hogy oly társulattal, amely ezt a várost sok-sok száz ezrekig megzsebelni szándékozott, szóba is állottak volna, sőt ellenkezőleg bizonyára azt feszik, hogy midőn 1894-ben ismételve jelentkezik a szerződés revidelése végett, igen szépen és udvariasan megkérik, hogy kímélje meg a várost további ajánlataitól.

A véletlenségek ritka szerencsés össze találkozása lehetővé tette, hogy egy nagy bizottság munkálkodása folytán, a melynek tagjaiból Csanak József és Szepessy Gusztáv urak még közöttünk vannak, Harsányi Gábor tanácsnok elnöklete alatt és Gelenczei Pál főiskolai tanár segédkezése mellett, ezt a szerencsétlen szerződést a város széttepte és egy másik, igaz, hogy első pontjaiban nagy részben kölcsönös eredményekből összerakott szerződéssel pótolhatta.

Másfél évig dolgozott körülbelöl a bizottság s egy évig tárgyalat Riedingerrel vagy néven nevezve a tárgyalást, körülbelöl ennyi ideig marták egymárt Gelenczei és Riedinger a szerződés mostani 31-ik pontja felett, míg végre egész diplomáciai actió daczára is Gelenczei kiüldözte innen ezt a tulságos kapzsi embert s beleírhatta a város a mostani szerződésbe a 31-ik pontot.

Riedinger a jövedelem tizenköt-szeres összegét proponálgatta az 1900-ik év végére megváltási összegül.

A gázgyár jövedelme a városi és magán gázfogyasztást és a gázgyár által az ajánlatba beirt és több alkalommal ismételve megerősített önköltségét 5. 62—100 ad. krt számítva, a közelebbi időben 65—70 ezer frtot tett.

A fogyasztásnak, a gáz magas ára daczára beállott fejlődése mellett még könny manipuláció sem kellett volna annak kimutatására, hogy a gyár építési tőkéje már vissza térült, tehát kamat nincs és leírás is kevés van.

Nem nehéz kikombinálni, hogy milyen forma nagysága lehetne azon összeg, amelynek pontos megállapítása végett folynek most a számítások.

Azon derék bizottság mindenféle kérdést, a mely a városoknál ily időszakban felmerülhet, a szerződés 31-ik pontjában teljesen megoldott és a félmillió köbm. magánvilágítási légszesz fogyasztással bíró gyárát a város részére 125.000 frtért oly módon biztosította, hogy a gyár teljesen jó karba hozva, az 1900. évi fogyasztási mérvének megfelelően, teljesen kipótolva adassék át a városnak.

Most midőn a Harsányi Gábor és derék társai s kiválóan pedig az e téren elévülhetlen érdemeket szerzett Gelenczei Pál által igen hosszas és lélekölő tárgyalások után a város részére biztosított vagyonnak, az ötszáz ezer köbméter meghaladó magángázfogyasztásnak és mellékesen a czók-móknak, t. i. a gyárnak és csövezetnek átvételére kerülne a sor, a jelenlegi Harsányi Gáborok és Gelenczeiek, de nem, ez nagy toll hiba, sőt ezek szellemétől bocsánatot is kell kérnem, hanem Szöllőssy János és társai már öt év óta tartózkodnak az ut elágazásnál levő utmutató oszlop körül, sőt már egyszer keleti irányban el is indultak, de onnan a közgyűlés ándungja, igen mert erre dolgozott, vissza térítette őket. Mielőtt azonban tovább mennénk, nézzünk szét a városok társaságában, hogy vajon melyik csoportba szándékozik e város most csatlakozni.

Lakosság szerint az 5-ik csoport városainak sorrendjébe tartozunk. Ide azonban be sem nézek, és megyek messzire lejjebb a hol

a hasonlók vannak többségben, az I-ő csoport falui közé. Ott még a magán légszesz gyárak vannak többen, sőt az a csuda is megtörtént ez előtt két esztendővel, hogy még a 9-ik sor szám alá beiktatott négy ezer lakosu Donauvörth az augsburgiaknál csak 1912-ig maradt vissza, addig a szinten négy ezer lakosu Sigmaringen, ugyan csak ezen társulatnak a közvilágítást 1905-ig adta oda, a mngánvilágítást pedig határtalan időkre engedte át, ha neha a kis csintalan olyan fifikát nem követ, hogy 1905-ig mindenféle magán fogyasztás megszűnik, a mikor aztán a gyárat mint értéktelen portékát potom árért keriti kezei közé.

Ezeknek a liliputi városoknak sincsen az a merészségök, hogy magukat 35 évrő lekössék, Csak rövidebb időre szerződnek.

Nálunk azonban nem ugy megy. Ugyan azon biztos kézzel, ugyan azon merészséggel, mint hatvanháromban csinálták, 35 évre csinálgtatják a szerződést, sőt a gáz gyár már mókára fogja a dolgot és 45 évre kínálgtja mesterségét. Szöllőssyék még olaj-mécs mellett nézték körül a szerződést, Harsányiék azonban már a légszesz világított, most pedig az „Auer“ lámpa gyönyörű világa mellett vizsgálható meg ezen ügy.

A gáz gyár, a légszesz természeténél fogva oly monopoliummal, egyedáruulási joggal felruházott intézmény, a mely a technica által, az emberiség kényelmének előmozdítására, a természet kincses házából kihalászott. köbméterenkint alig egy pár krajczárba kerülő nagyközfogyasztási cikknek eladására egyedül van jogosítva.

Nem a gyártás tehát a fő. Azt a primitiv dolgot mindenki megtanulhatja.

A mint a III-ik összeállításból látható, Németországban nők, kereskedők, gyógyszerészek, falusi birók is szerepeltek mint légszesz gyár dirigensek.

Az egésznél a szigoru fegyelem a fő. A tulajdonképeni mesterségnél a szabad kemenzében a téglát égető cziagány tudománya sokkal, de sokkal nehezebb.

Az egyedáruulási jog és a gyártott cikknek a biztos eladása az, a mi a gázgyárnak az értékét felemeli.

A légszesz anyagának az ára, Berlinben. Lipsében, Pozsonyban, Debreczenben, Szoboszlón, Bösörményben, talán Piri-Pöcsön. ha t. i. a kokszot és kátrányt ellehet adni, kevés különbséggel ugyanaz.

A légszesz köszénből fejlesztetik és ezen köszén a légszesz mellett oly mellék terményeket is ad, a melyek ára a köszén nagyobb árához talán tul a rendjén is alkalmazkodik. Az itteni légszesz gyárnak a szabadalma nem csupán a légszesz eladásra terjed k., hanem a koksz és kátrány eladásával is egyedül van a vásáron és ebből az a csaknem hihetetlen eset áll elő, hogy a légszesz előállítása minálunk olcsóbb mint Pozsonyban, Lipsében és nem drágább mint Berlinben, azaz egy köbméter légszesz előállításánál a köszénre, tüzelő anyagra, a tisztító anyag beszerzésére és a gáz fejlesztésnél foglalkozó munkások fizetésére, levonásával a mellék termények eladásából befolyt pénzüsszegeknek, az előbb megnevezett városban az 1893—4, az utóbbi két helyen az 1895-iki üzlet év eredménye szerint tényleg esett Berlinben 1⁹⁵/₁₀₀, Lipsében 2⁴⁰/₁₀₀, Pozsonyban 2⁸⁷/₁₀₀, Debreczenben a köszénnek nagyobb szállítási költséget, valamint a koksz és kátrány magasabb árát vévo számításba, 1⁹³/₁₀₀ krba kerül, a következő tételek szerint:

Kiadás és bevétel nemo.	Pénz krotkban 1 m ³ légszeszre.			
	Berlin kr.	Lipsésen kr.	Pozsony kr.	Debrecz kr.
Köszén beszerzése	4.25	3.66	4.24	4.45
Tüzelő anyag értéke	0.15	0.45	1.25	1.59
Munkások bére és tiszt. anyag.	0.46	0.72	1.58	0.60
Összes kiadás	5.16	4.83	6.07	6.64
Bevétel, koksz, kátrány, ammoniak és más mellék terményekből	3.21	2.43	3.20	5.71
Ennek bevonása után 1 m ³ légszesz előállítás költsége, fenttarrás igazgatás és közvilágítási költség nélkül	1 ⁹⁵ / ₁₀₀	2 ⁴⁰ / ₁₀₀	2 ⁸⁷ / ₁₀₀	1 ⁹³ / ₁₀₀

A helyi viszonyok a kőszénben levő légszész tartalmát nem kevesbitik, a szállítási díj is alig érezteti hatását, hanem igenis a kősz és kátrány árára nagyon jelentékeny befolyást és nálunk nagyon is drágító befolyást gyakorolnak.

Ezen költségekhez kell továbbá adni: A kemenczék, a berendezések esetleg az összekötő vágány, az épületek fenntartási költségeit, a melyek ugyancsak a gyártott légszész egy ezer köbmétere után tettek:

Berlinben	2 frt 48 kr.
Lipcsében	3 " 93 "
Pozsonyban	11 " 70 "

Debreczenben kitehetnek, tekintettel arra, hogy az itteni szilárd épületek kevés fenntartási költséget szűkségnek és hogy minden nemű berendezéseket, kemenczéket a társulat teljesen jó karban köteles átadni 1000 m³ légszész után . . . . . 6 frt 77 kr.

Merültek fel ezeken kívül oly kisebb kiadások, a melyek az előbbiekhöz nem sorolhatók, mint például, fűtés, világítás, viz, gyógyszer, kenő és tisztító anyagok, csepű, rongy s több ezekhez hasonló beszerzések költségein. Az ily fajta kiadások összege tényleg ugyanaz évben, szintén 1000 m³ légszész után számítva volt:

Berlinben	2 frt 11 kr.
Lipcsében	1 " 85 "
Pozsonyban	4 " 80 " és

Debreczenben a pozsonyi 1891-ik évi eredmény arányában számítva . . . . . 8 frt 92 kr.

Az igazgatással járó kiadások tehát az igazgató, könyvvezető, pénztárnok, pénzb szedőt — nyugdíj és a segélyezés, telephon, nem a gáz és víz szakemberek egyletének, tagsági díja, kémiai vizsgálatokra kiadott 1000 m³ gázra:

Berlinben	4 frt 16 kr.
Lipcsében	5 " 90 "
Pozsonyban	4 " — "

Debreczenben a pozsonyi 1891-ik évi eredmény szerint, de azt csak 772,000 m³ termelt légszész mennyiségre elosztva 10 frt 51 kr.

Folyt. köv.

Kufeke féle
a tej legjobb hozzátéte
a betegséget
megakadályozza és eltávolítja
gyermekliszt.
Kapható gyógyszerárakban és droguistáknál.

293/1899. v. k. szám.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. jbróságának V. IV. 709/2 1898 P. számú végzése folytán közhírré tételik, miszerint Hibján Gyula Nyiregyházi lakos részére Nánási Gyuláné, debreczeni lakostól 263 frt tőke, ennek 1898. évi október hó 5 ik napjától számítandó 6 % kamatai és eddig összesen 44 frt 92 kr. perköltség erejéig 1899. évi február hó 15-én b rőilag lefoglalt és 316 frt 50 kr-ra becsült názi butorok és egyéb tárgyakkól álló ingóságok **1899. évi május hó 2-án d. e. 9. órakor** kezdetét veendő és Bethlen-utca 9. sz. háznál megtartandó nyilvános birói árverésen, a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Debreczen, 1899 évi Április hó 10-én.

Török Péter.
bir. kiküldött.

Legfinomabb karlsbadi

ostya és lepényke

minőség tekintetében felülmulthatatlan, gyárt és küld

Alois Fank, Troppau.

Vezérügynök Magyarország részére: Dillmont Frigyes Budapest, Kertész-utca 55.

Legolcsóbb árak! Legnagyobb választék!

Sieburger és Társa

Első magyar papir- kárpit-gyár
BUDAPEST,

Raktár: V. ker. Fürdő u 8. sz.
Gyár: III. ker., Lajos-u. 9. sz.

Ajánlják a legnagyobb választékban raktáron levő saját g. ártmányu legfinomabb angol, francia, valamint japán

papir-kárpitokat

lakások, irodák, kávéházak, szállodák, vendéglők, fürdők, továbbá

nyaralók

diszítésére, ugy mint »Lincrusta Walton«-féle gyártmány mint díszdekoráció Lamberie, faiak és mennyezetek részére.

Vidéki megrendelések a legmondosabban lesznek eszközölve és kívánatra saját munkásainkat küldjük a megbízások végzésére. Mintakártyákkal, valamint költségvetéssel készséggel szolgálunk ingyen.

Szolid munka. Pontos kiszolgálás.

Globus-tisztító-kivonat

a koronája minden tisztító-szernek,

tartós és a legsebb fényt kölcsönzi, a fém nem rongálja és nem piszkít, mint a tisztító-kenőcs! Harom hatósági esketett vegész egybehangzó ítélete szerint a Globus-tisztító-kivonat kiváló tulajdonságainál fogva, felülmulhatlan! **Dobozok 5, 8 és 15 krajván!** mindentűt kaphatók.

Nyersanyag tulajdon bányákból gőzerővel-

Fritz Schulz jun., Leipzig

a tisztító-kivonat feltalálója.

64.

Védjegyre tessék vigyázni!

Máriaczei gyomorcsépek

nagyszerűen hatnak **gyomor bajoknál** nélkülözhetetlen és általánosan ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: **étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehelet, felfújtság, savanyu felbűffogés, hasmenés, gyomorégés, felesleges nyálkai választás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörcs, szűkölés.**

Hathatós gyógyszernek bizonyult **fejfájásnál**, a mennyiben ez a gyomortól származott **gyomortulterhelésnél** étellekkel és italokkal, **giliszták, májbajok és hámorrhoikáknál.**

Említett bajoknál a **Máriaczei gyomorcsépek** évek óta kitűnőeknek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanusít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Carl Brady, Apotheke zum »König«
Wien, I. Fleischmarkt 1.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszerháza Budapest. Király-utca 12. sz.

Kapható Debreczenben: Tóth Béla, Mihailovits István, Dr. Rótschnek V. Emil, Tamásy és Balázs gyógyszerészeknél. **Dioszegyén: Vaday Ignác. Ér-Mihályfalván: Matray István. Hadházon: Farkas Ödön. Kátrán: Horváth Kálmán gyógyszerészeknél.**

Az általam legmondosabban összeállított, tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytiszta

SÓSBORSZESZ

mely már eddig is igen nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszerháramban.

Ára egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 krajczár.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek.

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik,

TÓTH BÉLA

gyógyszertára és illatszerraktára **DEBRECZENBEN,** (Tisza-palota.)

